

İNSAN İLİŞKİLERİNDE TEVAZU

İ'lemû eyyühe'l-ihvân enne efdale'l-kitâbi kitâbullah ve enne efdale'l-hedyi hedyü Muhammedin sallallahu aleyhi ve sellem ve şerra'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin fi'n-nâri. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve sellem en-nehû kâl:

مَا مِنْ آدَمِيٍّ إِلَّا فِي رَأْسِهِ حَكْمَةٌ بِيَدِ مَلِكٍ

فَإِذَا تَوَاضَعَ قِيلَ لِلْمَلِكِ: ارْفَعْ حَكْمَتَهُ

وَإِذَا تَكَبَّرَ قِيلَ لِلْمَلِكِ: ضَعْ حَكْمَتَهُ

Mâ min âdemiyyin illâ fî ra'sihî hakemetün biyedi melekin, feizâ tevâda'a kîle li'l-meleki: İrfa' hakemetehû, ve izâ tekebbera kîle li'l-meleki: Da' hakemetehû. An İbn Abbâs.

Hep beraber bir istiğfar edelim.

Estağfirullah. Estağfirullah. Estağfirullah el-azîm el-kerîm ellezî lâ ilâhe illâ hû el hayye'l-kayyûme ve etûbü ileyh. Ve es'elühü't-tevbete ve'l-mağfirate ve'l-hidâyete lenâ innehû hüve't-tevvâbürrahim tevbete abdin zâlimin

li-nefsihî lâ yemlikü li-nefsihî mevten ve lâ hayâten ve lâ nüşûrâ.

Allahümme ente Rabbî lâ ilâhe illâ ente halaktenî ve ene abdüke ve ene alâ ahdike ve va'dike mesteta'tü. Eûzü bike min şerri mâ sana'tü ebû'u leke bi ni'metike aleyye ve ebû'u bizenbî fağfirlî zünûbî. Fe innehû lâ yeğfiru'z-zünûbe illâ ente.

Bir de salavât-ı şerîfe okuyalım.

Allahümme salli salâten kâmileten ve selim selâmen tâmmen alâ seyyidinâ Muhammedin'illezî tenhallu bihi'l-ukâdu ve tenfericû bihi'l-kürâbü ve tukdâ bihi'l-havâicü ve tünâlü bihi'r-rağâibü ve hüsnü'l-havâtimi ve yüsteska'l-ğamâmü bi-vechihi'l-Kerîm. Ve alâ âlihî ve sahbihî fî-küllî lemhatin ve nefesin bi-adedi külli ma'lûmin lek.

a. Peygamberimizin Tevazu Öğretisi

Cenâb-ı Hak cümlemizi Peygamberimizin şefaatine nâil eylesin. Hakiki tövbekâr kullarının arasına kabul buyursun.

Bugünkü dersimizin başı tevazudan, tevazuyu bize beyan eder. Bunu cuma dersimizde okumuş idiysek de, ehemmiyetine binaen bugün tekrar diyorum. Tevazu, alçak gönüllülük;

tekebbür, büyüklenme. Tevazu eden insanları Cenâb-ı Hak seviyor. Tekebbür eden, büyülenen insanları da sevmiyor. İnsanlar bu tekebbür olsun, tevazu olsun, bazen hilkat itibariyle ta küçük yaşımdan itibaren insanlara arz olan bir beladır. İnsan gerek bilgisinden, gerek servetinden, gerek gücünden, kuvvetinden nâşî kendisinde bir böbürlenme olur. Ben böyle bir adamım gibilerden. Kendisinden ufak gördüğü insanlara karşı bir çalım satar. Çalım satması tabir ettiğimiz. Tevazu. Bu çok çirkin bir şey olduğundan dolayı, Cenâb-ı Peygamberimiz şöyle bir misal ile bize bunu anlatmak istiyor. Herkesin, her âdemoğlunun başında demirden bir gem vardır. Demirden, hakeme dedikleri. Bu gem bir meleğin elindedir. Mânevî bir gemdir. Meleğin elindedir. Görünmez. Ancak erbabı görür. Gözü açık olanlar.

Bir insan ki tevazu sahibidir, alçak gönüllüdür. Herkese karşı çocukla çocuk olur. Büyükle büyük olur. Haddini bilir. Bu tevazu ettiği takdirde o meleğe denirmiş ki, bunun kıymetini arttır. Kıymetini yükselt. Kıymetini yükselt. Kaldır bunu. Refe'ahullâh. Yükseltir o. Kıymet itibariyle yükselir. Kendisi ne kadar ufak olursa da olsun. İndi İlâhî'de kıymeti artar yani. Aksi

takdirde kendisindeki bir varlıktan dolayı bazen fakirlerde de olur bu yani hiçbir şeysi olmayan bir fakirde de bir kibir denilen bir şey vardır, o da onun şeyisine bakmaz da haline bakmaz da. Bunda da olur böyle bir büyükleme. Bazen tıynette, bazen de anadan baba-dan geçme bir miras olaraktan geçer. Bu da böyle bir büyüklendi miydi, ona karşı da me-leğe denirmiş ki:

Bunun gemlerini indir aşağıya. Batır yere yani. Düşür bunu aşağıya. *Tevâda'a tefahullah vemen tekebbere vedahullah*. Kıymeti düşürülür. Kendisi belki büyük bir insandır. Herkes elini ayağını öper. İtibar eder ama ind-i îlâhîyede kıymeti kalmaz.

İnd-i îlâhiye de kıymeti kalmaz. Ve melek-lere de bunun kıymetini düşürmesi için kendi-sine böyle bir emir verilir. Bunu ikinci bir misal ile de şöyle anlatıyor Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*.

مَا مِنْ آدَمِيٍّ إِلَّا وَفِي رَأْسِهِ سِلْسِلَتَانِ: سِلْسِلَةٌ

فِي السَّمَاءِ السَّابِعَةِ وَسِلْسِلَةٌ فِي الْأَرْضِ السَّابِعَةِ

فَإِذَا تَوَاضَعَ رَفَعَهُ اللَّهُ بِالسِّلْسِلَةِ إِلَى السَّمَاءِ السَّابِعَةِ

وَإِذَا تَجَبَّرَ وَضَعَهُ اللَّهُ بِالسِّلْسِلَةِ إِلَى الْأَرْضِ السَّابِعَةِ

Mâ min âdemiyyin illâ ve fî ra'sihî silsi-
letâni: Hiçbir adam yoktur ki, o adamın başı
ucunda bir silsile. Demir zincir yani böyle silsi-
lesi vardır. Herkesin başı ucunda demirden bir
silsile vardır. Bu silsilenin birisi, iki tane yani
iki silsile vardır. Birisi yedi kat göğün üstüne
kadar çıkarılır, birisi de yedi kat yerin dibine
kadar indirilir. Yani bir ucu yedi kat gökte, bir
ucu yedi kat yerde. Daha açık bir misal ile bize
izah ediyor.

Feizâ tevâda'a. Bu bir insan ki tevazu sa-
hibidir, alçak gönüllüdür. Tevazuun aslı alçak
gönüllü, alçak gönüllüdür. Kimseye karşı bö-
bürlenmez, hatır yıkmaz, gönül kırmaz, acı
söylemez. Acı söylemek, gönül yıkmak kibrin
alametidir. Senin karşındaki de Allah'ın yarat-
tığı bir mahlûktur. Belki aklı kısıdır, zayıftır,
biçaredir, birçok noksanlıkları vardır amma

ona karşı acı söylemek, onun hatırını kırmak, gönlünü yıkmak insana yakışmaz. Onun için tevazu edersin ona, onun anlayacağı şekilde, daha mülâyim, daha hoşça, anlamadığı mesele, ne kalpazan adamsın, ne kalın kafalı adamsın, anlamıyorsun kaç defadır söylüyorum, sakın böyle laf denmez. O da Allah'ın yarattığı, zayıf yaratılmış kafası, anlayamıyor. Daha güzel söyle, daha açık söyle, daha usul söyle, daha anlatmaya çalış. Darılma, bağırma, çağırma.

Böyle tevazu yaptığı vakitte. *Refe'ahullâhü bi's-silsileti ile's-semâi*. Bu silsilesi var ya, zinciri, bu zincir, yani görünmeyen bir şey bu tabi, gözde mânevi bir şey. Yedi kat semanın üzerine kadar bunun mevkii yükseltilir. Yedi kati semanın üstüne kadar mevki yükseltilir. Çok büyük kıymet sahibi oldu yani. Tevazu, hoşuna gidiyor Cenâb-ı Hak.

Ve izâ tecebbera. Tecebberâ, tekebberâ demek. Tekebbür ediyor. Ona bağırıyor, berikini çağırıyor, dövüyor, vuruyor. Zulmün envaını yapıyor. Kibir, gururun icapları nelerse yapıyor.

Veda'ahullâhü bi's-silsileti ile'l-ardı's-sâbi'ati. Yerin dibine kadar, zincirleri bu çekildi, çekilir, indirilir aşağıya. Kıymeti hiç kalmaz ind-i ilâhîye'de yani. Kıymetsiz bir adam oldu.

Allah kusurlarımızı affetsin de, bu tekebbür hakkında, tevazu hakkında, diğer kitaplarda daha çok geniş tafsilat varsa da burada geçen bu iki hadîs, insan için kâfidir yani. İnsan için kâfidir. Tekebbür yalnız kibir bir Allah Celle Alâ'ya yakışır, başkasına yakışmaz. Çünkü büyük O'dur. Ondan başka büyük kimse yoktur. Hepimiz kuluz.

Şimdi bakınız bir tane daha:

مَا مِنْ إِمَامٍ وَلَا وَالٍ يَغْلِقُ بَابَهُ دُونَ ذَوِي الْحَاجَةِ
وَالْخَلَّةِ وَالْمَسْكِنَةِ إِلَّا أَغْلَقَ اللَّهُ أَبْوَابَ السَّمَاءِ
دُونَ خَلَّتِهِ وَحَاجَتِهِ وَمَسْكِنَتِهِ

Mâ min imâmin ve lâ vâlin yağliku bâbehû dûne zevi'l-hâceti ve'l-halleti ve'l-meskeneti, illâ ağlekallâhü ebvâbe's-semâi dûne halletihî ve hâcetihî ve meskenetihî.

İdareci kimseler, kimler olursa olsun. Onlar ki, düâfaya karşı, düâfaya karşı merhamet-

sizce hareket ediyorlar, onların isteklerini, dileklerini dinlemiyorlar. Onların isteklerini ve dileklerini dinlemiyorlar. Kapılarını kapıyorlar, huzurlarına almıyorlar, hacetlerini dinlemiyorlar. İşlerini görmüyorlar.

Ki, *zevi'l-hâceti ve'l-halleti ve'l-meskeneti*. Fakir ve miskin ve hacet sahiplerini huzurlarına kabul edip dertlerini de dinlemiyorlar, dinleseler de kulak asmıyorlar.

İllâ ağlekallâhü ebvâbe's-semâi. Cenâb-ı Hak da bunlara karşı semâ kapılarını kapar, bunlar da Allah'a karşı olan ihtiyaçlarını ne kadar arz ederlerse arz etsinler, Cenâb-ı Hak da bunların ihtiyaçlarına kulak asmaz. Sen benim kullarıma karşı kulak asmadın, senin de ihtiyaçlarını biz kulak asmayız diyerekten böyle bir cevap veriyor kendisine.

b. Ziyaretin Manevi Faydaları

مَا مِنْ أَمْرٍ مُسْلِمٍ يَعُودُ مُسْلِمًا إِلَّا ابْتَعَتْهُ اللَّهُ
سَبْعِينَ أَلْفَ مَلَكٍ يُصَلُّونَ عَلَيْهِ فِي أَيِّ سَاعَاتِ
النَّهَارِ كَانَ حَتَّى يُمْسِيَ وَأَيِّ سَاعَاتِ اللَّيْلِ
كَانَ حَتَّى يُضْبِحَ

*Mâ min'imriin müslimin ye'ûdü müslimen
illâ'bte'asellâhü seb'îne elfe melekin
yüsallûne aleyhi fî eyyi sâ'âti'n-nehâri kâne
hattâ yümsiye, ve eyyi sâ'âti'l-leyli kâne hattâ
yusbiha.*

Birbirlerini Müslümanların ziyaret etmelerinin fedâili hakkında. Müslümanların birbirlerini ziyaret etmelerinin fedâili hakkında buyruluyor ki, hiçbir Müslüman yoktur ki bir Müslüman kardeşini ziyaret etsin. İster iadeyi ziyaret olsun, ister ziyaretin kendisi olsun, böyle bir ziyaret olur. Bu ziyaretinden dolayı Cenâb-ı Hak o adama mükâfatan tam 70 bin melek gönderir duacı olarak. Yetmiş bin melek, buradaki melek kesretinden ibaret, sayısını Allah bilir yani. Çok miktarda melek gönderir, bu

melekler bu adam için bu zahid için dua eder dururlar.

Ne zamana kadar?

Hattâ yümsiye. Gündüzün gittiye, ta akşam oluncaya kadar, karanlık basıncaya kadar bu adama dua eder dururlar. Ya Rabbi! Bunun vücuduna afiyet ver, işini rast getir, işte ömrünü uzun et, nelerse artık. Hacetlerini ihsan eyle, çeşit dualar da yaparlar.

Ve eyyi sâ'âti'l-lejli kâne hattâ yusbiha. Gece akşam vakti yaptıysa bu ziyareti, ta sabaha kadar yine bu melekler, bu insanlar için duacı olurlar. Bu ne büyük nimettir değil mi? Bundan daha büyük bir teşvik olur mu acaba insanlara? Fakat Allah gönüllerimize nur ihsan buyursun, idrak nasip buyursun, birbirlerinizi ziyaret nasib-i müyesser eylesin.

Büyük küçük dememeli, eş dost birbirlerini daima hiç olmazsa haftada, hiç olmazsa ayda, hele akraba-u taallukat olursa mühimdir çok. Her zaman böyle ziyaretlerine girip gelmek adeta vaciptir. Bakın yine.

مَا مِنْ امْرِئٍ مُسْلِمٍ يُنْقِي لِفَرَسِهِ شَعِيرًا
ثُمَّ يَعْلِقُهُ عَلَيْهِ إِلَّا كُتِبَ لَهُ بِكُلِّ حَبَّةٍ حَسَنَةٌ

*Mâ min'imriin müslimin yünki liferasihî
şe'îran, sümme yu'allikuhû 'aleyhi illâ kütibe
lehû biküllî habbetin hasenetün.*

Müslümanların her şeyi sevaptır. Yalnız niyetlerin sahih olması, muhlis olması lazımdır. Bir insanın bir atı var. Direkt kendine nefsi için besliyor. Direkt icabında muharebelere gitmek için besliyor. Nasıl besliyorsa besliyor. Bu atının tabi yemi lazım. Bu atın yemini lalettayin ambardan alıp da koymuyor önüne, elekten geçiriyor, eliyor, temizliyor, içinde taş ve zararlı bir şeyler varsa ayırıyor, temiz olarak hayvanın önüne koyuyor, torbasını asıyor, yiyor. Bu hayvana böyle dikkatle baktığımdan dolayı tımarı da bunun içinde dâhil. Bu adamın verdiği her arpasının tanesine bir hasene verilir diyor. Yani hayvana bakarken bile dikkatle bakmayı tavsiye etmekle beraber hayvana bakılırken böyle bir tavsiyede, insana bakılırken ne olacak acaba? Bu hayvandır, bakılacak fakat kendi yavrusu, eşi, dostu, vatan kardeşi, buna bakmanın lüzumunda ne kadar titiz davranmanın lüzumuna ne güzel belirtiyor.

مَا مِنْ أَمْرٍ يَخْذُلُ أَمْرًا مُسْلِمًا فِي مَوْطِنٍ يَنْتَقِصُ
 فِيهِ مِنْ عَرَضِهِ وَيَنْتَهِكُ فِيهِ مِنْ حُرْمَتِهِ إِلَّا خَذَلَهُ
 اللَّهُ فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ فِيهِ نَصْرَتَهُ؛ وَمَا مِنْ أَحَدٍ يَنْصُرُ
 مُسْلِمًا فِي مَوْطِنٍ يَنْتَقِصُ فِيهِ مِنْ عَرَضِهِ وَيَنْتَهِكُ
 فِيهِ مِنْ حُرْمَتِهِ إِلَّا نَصَرَهُ اللَّهُ فِي مَوْطِنٍ يُحِبُّ فِيهِ
 نَصْرَتَهُ

Mâ min'imriin yehzülü'mraen müslimen fi
 mevtinin yentekisu fihi min irdıhi. Ve yente-
 hikü fihi min hürmetihi illa hazelehüllahu fi
 mevtinin yuhibbu fihi nusratehu vema min eha-
 din yensuru müslimen fi mevtinin.

Bunu hep dinlemişızdır, çok defalar. Fakat
 yine burada da okuyoruz ve güzelce dinleyelim
 ve Allahu Teâlâ'dan af dileyelim. Allah bizi ısla-
 lah eylesin. İyi, olgun, güzel bir Müslüman yap-
 sın bizi Cenâb-ı Hak. Cenâb-ı Peygamberimizin
 bir duası var. Aklıma gelince söylerim.

Mâ min'imriin. Hiçbir kimse yoktur ki.
 Yehzülü'mraen müslimen. Yahzûl, yardımı
 terk ediyor. İmraen müslimen. Bir Müslüman
 kardeşinin yardıma ihtiyacı olduğu bir yerde, o

Müslüman kardeşine gücü yettiği halde, yardım etmemenin zararı olarktan ki, oradaki Müslüman kardeşi, fi mevtinin, bir yerde o kardeş ki, ve *yentehisü fihi min irdihi*. O kardeş orada çekiştiriliyor. O kardeş orada çekiştiriyor. Ne fena adam. Kumarbazdır, içkicidir, sarhoştur, işte şöyledir, böyledir, birçok ayıplarını sayıyorlar, döküyorlar ortaya kardeşin. Şimdi hiçbir insan yoktur ki, Peygamberler müstesna, büyük evliyâlar varmış falan. Herkes iyiliği de vardır, kötülüğü de vardır.

İyiliği varsa kötülüğü de vardır. Ne kadar sarhoş bir adam olursa olsun, bakarsın bazı iyilikler yapar ki o iyilikleri başkası yapamaz. Ama sarhoş bu ya, ama onun yaptığıını sen yapamıyorsun bugün. Başka adam öyle bir kötülük yapar ki o kötülüğü de başkası yapamaz. Yani herkeste iyilik tarafı da vardır, kötülük tarafı da vardır.

Beşeriyet iktizası bazen insanlardan hatalar sadır olur, olmamak imkânlar haricindedir. Hatalar sadır olunca o hataları dile dolayıp da o adamı rezil rüsva edercesine şurada burada yermek, onun şerefini, haysiyetini kırmak *Ve yentehikü*. Diyor ki, yani bir eti parçalarsın

böyle, parçalıyorsun, onun gibi böyle parçalıyorsun onu. Şerefiyle oynuyorsun, namusuyla oynuyorsun, ırz dedikleriniz şey ki onunla oynuyorsun. Burada sen de onlara iştirak ediyorsun. Sen de oradasın da. Bunlara karşı yahu demeyin öyle be. O adam öyledir ama bak böyle böyle de o adamda meziyetler vardır. Böyle böyle de o adamın iyilikleri vardır. Böyle böyle fedakârlıkları da vardır. Bunları siz hiç unuttunuz mu ne çabuk? Şimdi bugün böyle bir hatası da olmuştur belki ama şimdi onun da sırası mı artık? Bırakın onları filan diyerekten. Bunları susturmaya gayret etmeyi tavsiye ediyor. Bu hepimize bir vazife düşüyor. Çünkü hiçbir Müslüman yoktur ki bir işi ayıplar.

Bu da yapılır mı ya der. Yaptığın şu işe bak. Ne kötü iş. Bu da yapılır mı der. İşte bunu ayıplayan mutlaka o ayıbı işlemedikçe ölmez. O ayıbı işlemedikçe Allah onun canı almayacak. Ayıpladığının cezası olarkten. Canım beşerdir bir hata yapmışız, ne yapalım?

Bunu böyle ayıplayacağına, onun için dua etmek düşer bize. Ya Rabbi! Kurtar bu kardeşimizi, bu hatadan, bu kusurdan demek düşerken, onu böyle dile destan ediyoruz, berbat

etti ortalığı, şöyle etti şöyle etti, böyle bir şeyden, böyle bir şeyden diyerekten. Şimdi bunun iki cezası var. Birisi gıybet. Gıybet dediğimiz şey var ya, Cenâb-ı Hak ondan da bizi men ediyor. Neden men ediyor? Ölü kardeşin etine benzetiyor.

Bir insan ölmüş bir kardeşinin etini yer mi? Kardeşin ölmüş. Öz kardeşin ölmüş. E onun açsın, aç ol, tok ol. Onun etinden kesip de yer misin yahu? Yemezsin kardeşini. E bu kardeşinin etini yemiyorsan, onun namusunun aleyhine konuşmaktır, o eti yemekten daha beterdir.

Esteîzü billah;

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ

الظَّنِّ ۚ

إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم

بَعْضًا ۚ أَيُحِبُّ أَحَدُكُمْ أَنْ يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا

فَكَرِهْتُمُوهُ ۚ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ

Yâ eyyuhâllezîne âmenûctenibû kesîran mine-z'zanni inne ba'da-z'zanni ism(un) velâ

*tecessesû velâ yağteb ba'dukum ba'dâ(an)
eyuhibbu ehadukum en ye'küle lahme ehîhi
meyten.*

Olunca, bu tavsiyeler bize kim bilir, bin üç yüz seneden beri söylenir, bin dört yüz seneden beri söylenir, fakat bir kulağımızdan girer, öteki kulağımızdan çıkar, yine yapacağımızı yapmakta geri kalmayız. Çünkü herkes kötü, ben iyiyim. Herkes kötü, ben iyiyim. Benim ne kabahatim var, ne kusurum var, ne eksikim var. Gökten melek gibi indim, melek gibi gidiyorum. Olur mu böyle şey?

Onun için çok düşünmeli, kimsenin aleyhinde konuşmamalı. Konuşuluyorsa elden geldiği kadar durdurabilirsen durdur, durduramıyorsan oradan ayrılacaksın. Çünkü durduğun takdirde o günahı aynen sende işlemiş gibi deftere geçiriliyor. Şimdi bunun zararı, şöyle bir misal geldi aklıma.

Adamın birisi ölmüş. Hiç kusuru yok. Namazı niyazı hepsi yerinde. Melekler başlamışlar bunu dövmeye mezarında. Demiş ya ne dövüyorsunuz beni? Ben namazımı hep kılardım, orucumu tutardım, hiç kabahatim yok,

zekâtımı verirdim, haccımı da yaptım, hiç benim kusurum yok. Kimseye de bir fenalığım da yok. Ne dövüyorsunuz beni?

Haa demişler. Sen filan yerden geçerken filanla filan kavga ediyordu da orada o mazlum bir adamı dövüyorlardı. Zayıf adam. Öteki de kabadayı bir adam. Pat, küt dövüyordu herifi. Senin de gücün yetiyordu da oradan o adamı kurtarmadan başını çevirdin geçtin. Onun cezası diyorlar. Orada o mazluma yardım etmeden geçtiğinin cezasıdır bu diyorlar.

İş kolay değil aziz kardeşim. Müslümanlık çok tatlı bir şeydir. Biz hepimiz Allah'ın kulu-yuz. Hepimiz de Allah'ın kulu olmakla beraber aynı Peygamber'in ümmetiyiz. Aynı dinin de salihleriyiz. Hatasız, kusursuz yalnız Allah'tır. Binâenaleyh birbirlerimizin kusurlarıyla, birbirlerimizi tenkit edip de bölüm bölüm, parça parça olmaktansa birbirlerimize hüsnü zan bulunmaktan daha iyi bir şey yoktur. Peygamberimiz bak ne güzel tavsiyelerde bulunuyor bizlere.

Şimdi bu adam, bu mevkide, bu kardeşin aleyhinde konuşuldu, konuşuldu, işte bitirdiler işi. Sonra bu kardeşin bir işi düştü Allah'a.

Aman Ya Rab! Aman Ya Rab! Başı sıkıştı artık. Yalvarıyor da yalvarıyor. Hiç yalvarma. Neden?

Biliyorsun ya sen filan yerdeyken, bu kardeşine böyle böyle zulüm olunuyordu da, sen de onlara iştirak ettin, hiç sesini çıkarmadın. Şimdi sana da yardım olunmaz artık.

“*Yaksilihullah*”. Allah onunla, Allah onu terk eder yani. *Hazelehüllah*. Allah onu terk eder. Rüşvâlık içerisinde. Ki orada o da kendisine yardım istiyordu. Yok mu bana bir yardımcı diyor. Bir yardımcı aradığı bir yer de Allahu Teâlâ ona yardımcı göndermez. Oturdu, o da perişan oldu gider. Müdafaa edenleri ise, müdafaa edenleri ise *illa nasarahullah*. Allah'a *celle ve ala* da onlara nusretini gönderir. Onlar da muhtaç olduğu yerlerde ve mevkilerde Cenâb-ı Hakk'ın nusretine erişirler.

Râvîlerini okuyuvereyim. Ahmed b. Hanbel, Dâvud, Taberânî, Beyhâki, Ziya el-Makdisî Buhârî Sahih’inde, İbn Ebü'd-Dünyâ, an Câbir’in ve Ebû Talha hazretlerinden bize rivayet eder.

Allah, duyduklarımızla, bildiklerimizle ameller nasip etsin cümlemize.

c. Günahların Kalplerdeki Etkisi

Burada, kadınların aleyhinde bir hadîs var. Okumak istemeyeceğim ama okuyayım ve geçi-verelim. Yani duymuş olalım kâfi.

مَا مِنْ امْرَأَةٍ تَخْرُجُ فِي شُهْرَةٍ مِنَ الطَّيِّبِ
فَيَنْظُرُ الرِّجَالُ إِلَيْهَا إِلَّا لَمْ تَزَلْ فِي سَخَطِ اللَّهِ
حَتَّى تَرْجِعَ إِلَى بَيْتِهَا

Mâ min'imraetin tehrucü fî şühratin mine't-tîbi, feyenzuru'r-ricâlû ileyhâ illâ lem tezel fî sehatillâhi hattâ terci'a ilâ beytihâ.

Mâ min imraetin. Hiç bir kadın yoktur ki, *tehrucü fî şühratin mine't-tîbi*. Süslenmiş, kokulanmış olduğu halde. *Tehrucü*. Çıkıyor gez-meye.

Feyenzuru'r-ricâlû ileyhâ. Erkekler de ona bakıyorlar. Maşallah, barekallah. Gözleri kalı-yor, diyelim.

Illâ lem tezel fî sehatillâhi hattâ terci'a ilâ beytihâ. Bu evine dönünceye kadar Allahu Teâlâ'nın gazabı altındadır. Tabi çıkmamak mümkün değil ama kendisine böyle erkeklere baktırıp da onların nazarını çekecek derecede

değil de tabii bir haliyle çarşısına mı gidecek, dostuna mı gidecek, anasını babasına mı gidecek? Mecburiyet zaruret yerlerine giderken. Ne alâ. Ama böyle kendisinin dikkatini celbedecek, başkalarının dikkatini celbedecekse baktıracak bir hâl ile çıkarsa, o gadab-ı İlâhîyeye mecbur oluyor.

Allah muhafaza etsin.

Bakın şimdi.

مَا مِنْ بُقْعَةٍ يُذَكِّرُ اللَّهُ تَعَالَى فِيهَا إِلَّا اسْتَبْشَرْتُ
بِذِكْرِ اللَّهِ تَعَالَى إِلَى مُنْتَهَاهَا مِنْ سَبْعِ أَرْضِينَ
وَالْأَفْخَرْتُ عَلَى مَا حَوْلَهَا مِنْ بَقَاعِ الْأَرْضِ
وَإِنَّ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا أَرَادَ الصَّلَاةَ مِنَ الْأَرْضِ
تَزَخَّرَتْ لَهُ الْأَرْضُ

*Mâ min buk'atin yüzkerallâhu teâlâ fîhâ,
illâ'stebşerat bi zikrillâhi teâlâ ilâ muntehâhâ
min seb'i eradîne, ve illâ fehurat alâ mâ hav-
lehâ min bikâ'ı'l-ardı, ve inne'l-mü'mine izâ
erâde's-salâte mine'l-ardi tezahrafet lehü'l-
erdu.*

Mâ min buk'atin yüzkerallâhu teâlâ fîhâ.
Buk'a, yer parçaları. Herkesin oturduğu yer bir

parçadır. Bu parça yer parçası diyorlar. Ki orada Allah Teâlâ'nın ismi anılıyor. Allah diyor. Namaz kılıyor. Kur'an okuyor. Dua ediyor. Emsali. Bu yerlerde, bu yerler.

İllâ'stebşerat, sevinirler. Ferahlık duyarlar. Ferahlık duyarlar, sevinç duyarlar. Nasıl bir insanı bir sevindirdiğimiz vakitte, bir fukarayı sevindirdiğimiz vakitte, sevinç duyuyor o adam, bir garibi giydirdiyseniz, karnını doyursanız, eline de harçlığını verseydiniz, nasıl sevinir o bayram günlerinde hele? Onun sevinci gibi yerlerin de böyle kendisine mahsus bir sevinçleri vardır. Fakat biz de onu idrak edecek ne zekâ var, ne göz var, ne de kulak var. Bu zikrullah'tan dolayı o sevinen yer o kadar sevinir ki.

İlâ müntehâhâ. Yedi kat yerin altı son noktasına kadar bu tesir eder. Bu yerin ta alt noktasına, son noktasına kadar bu sevinç silsile itibariyle tesir eder. Nasıl?

Kargaların evlerinden çıkan bir elektrik füzesi havadan, havanın havayı nakliyle dünyayı dolaşıyor. Bu da bulunduğu noktanın tesiri, zikrinin tesiri ta alt noktaya kadar gidiyor. Bun da hiç şüphemiz yok diyor. Bugünkü fende bunu pekâlâ güzel gösteriyor.

Min seb'i eradîne diyor, *seb'i eradîne*.

Evet, yerin son noktasına kadar iniyor.

Ve illâ fehurat alâ mâ havlehâ. Bundan başka, o da etrafındaki parçalara, komşu yerlere, bununla iftihar ediyor. Görüyor musunuz bak, benim üzerimde Allah alınıyor, zikrolunuyor, tespih çekiliyor, Kur'an okunuyor, vaaz olunuyor diye sevincini izhar ediyor etrafındaki yerlere. Camiler de bunların içerisine dâhil, bakiyeler de dâhil. Bikâ'a.

Ve inne'l-mü'mine. Müttaki bir mümin. İzâ erâde's-salâte mine'l-erdi. Nerede olursa olsun mümin, tarlasında, bahçesinde, yolda giderken, şurada, burada.

Ne masumat murad ediyor?

Tezahrafet lehü'l-erdu. Yer onun için ziynetlenir. Gelin, kocası için nasıl ziynetleniyorsa, süsleniyorsa, yer de kendisini ona karşı böyle bir süsleyip hazırlıyor. Gel burada namazını kıl diyerekten. Fakat şurada şahit diyor ki bu muhakkak olan bir şeydir. Fakat bunu görecekte bizde göz yoktur. Bunun sevincini görelim, bunun iftiharını görelim. Bunu biz göremeyiz ve duyamayız. Çünkü bunu görecekte olan göz bu göz değil, gönüldeki gözdür. Gönüllerimiz ise envâi çeşit maâsî ile perdelenmiş, perdelenmiş

bir onu görmek kabiliyeti kendisinden kalkmıştır. Nitekim ayın zıyası, ay yerinde durur, onun zıyası bulut olmadığı takdirde bize gelir. Biz geceleri de onun zıyasından istifade ederiz. Güneş de öyledir. Fakat bulut gelip de altını kapladı mıydı ne güneşi görebiliriz ne de ayı görebiliriz. Bulutlar kalın olursa çok karanlık olur ortalık. Geceleri daha karanlık olurdu. İşte o karanlık gibi gönüllerimiz de böyle bulutlanmış, bulut parçaları gibi günahlarla kat kat olmuş. Binâenaleyh onu duyacak ne kulak, ne de göz kalmıştır. Onun için her gün ve her akşam, sabah akşam istiğfara muhtacız, ibadat-u taate de muhtacız ki, Ya Rab! Bizi, bizi bırakma, bizim gönlümüzü de aç.

“İftehlena ebvabel bab feente hayru’l bab”

d. Ahlak, İtikad İlişkisi ve Yansımaları

Olduğumuz bir şey vardır ki, akâid-i İslamiye, İslam'ın kırk noktasıdır. Can nasılsa, akaid de öyledir. Vücut olmazsa olmasın varsın. Can olursa kâfidir gene. Fakat Akâid-i İslâmi olmadan İslamlık olmak, Müslüman olmak için Akâid-i İslami'yi bilmesi şarttır. Akâid-i İslami'yi bilmek de kolay bir şey değildir.

Allah var mı? Nasıldır o Allah bakayım? Bilmem nasıl olur. Olmaz. Akâid-i İslâmî'ye Allah'ın Teâlâ'nın varlığını ve birliğini tam manasıyla bilmek, iman-ı İslâm'ın icapları Allah'a nasıl inanılmak lazım geldiğine akâid kitaplarından uzun ders okuyup, öğrenip, anlamak ve bilmek ve bildirmek de lazım. Çoluk çocuğumuz yetişmiş, büyük adam olmuş ama akâid-i İslâmiyesini bilmiyor. İslamlık neden ibarettir, bilmiyor. Dinini bilmiyor.

Hatta bir Yahud, Allah'ı bilir Yahudçesine. Bir Ermeni, Allah'ı bilir Ermeniliğinin iktizasınca. Ama bir Müslüman, Allah'ın Müslümanlığının bilgisi gibi bilmezse o Müslümanı ne deriz şimdi biz? Ama büyük adam olur, başka.

Onun için:

مَا مِنْ خَارِجٍ خَرَجَ مِنْ بَيْتِهِ فِي طَلَبِ الْعِلْمِ
إِلَّا وَضَعَتْ لَهُ الْمَلَائِكَةُ أَجْنِحَتَهَا رِضًا
بِمَا يَصْنَعُ حَتَّى يَرْجِعَ

Mâ min hâricin harace min beytihî fî talebi'l-'ilmi, illâ veda'at lehü'l-melâiketü ecni-hatehâ ridan bimâ yasne'u, hattâ yerci'a.

Mâ min hâricin harace min beytihi fî talebi'l-‘ilmi. Ama biz şimdi ahlâk dersleri vereceğiz mekteplere de ahlâk öğreteceğiz. Ahlâk dersi bambaşka bir şey o. İtikad başka, ahlâk başka. İtikad olmadıktan sonra ahlâkın ne kadar güzel olursa olsun, hiç para etmez. Sen Allah'ı bilmiyorsun, İslâmiyet'i bilmiyorsun, isterse melek gibi ol. Hiç kıymet yok. Bunun için asıl bize lazım olan, itikadı İslâmiye'yi bütün yavrularımıza, kendimizden daha iyi bildirmek lazım.

Onun için, *mâ min hâricin harace min beytihi.* Evinden çıkıyor işten adam. Ne için?

Fî talebi'l-‘ilmi. Bu ilmi öğrenmek için, itikadı İslamiye'yi ve İslamiyet'i öğrenmek için. İslam'ın dinini öğrenmek için evinden çıkıyor. Çıkmasıyla beraber *illâ veda'at lehü'l-melâiketü ecnihatehâ ridan bimâ yasne'u, hattâ yerci'a.* O ta evine dönünceye kadar, melekler kanatlarını o adamın üzerine yayarlar. Ne mübarek adamsın, ne güzel iş yapıyorsun sen. Allah senin işini mübarek etsin. Allah senin makamını cennet etsin. Kim bilir nasıl dua ederler artık.

İllâ veda'at lehü'l-melâiketü ecnihatehâ. Kanatlar. Melekler öyle kanatlar, kanat açarlar

yani üzerlerine. Ana evladına nasıl kanat açıyorsa, kanat deyince mutlaka pencerenin kanadı gibi kanat değil, kuşun kanadı kanat gibi değil. Nasıl annenin bir şefkat kanadı var. Onlar şefkat kanatları açar evladına derler. İşte o şefkat kanadını melekler de açar o ilmi talep etmek isteyen insanın üzerlerine. Ama şimdi bugün birçok ilim var. Bu ilimlerin sahibinin sayısını da Allah bilir çok. Niçin?

Hepsinde madde dolu. Bu madde için herkes bu ilimlere koşuyor. Ben fakir, şimdi yazı yazmak öğreniyorum da bir yazı gördüm, bir kimse dört sene güzel yazı yazmaya çalışıyorsa yeri cennettir diyerekten. Şimdi güzel yazı yazmaya çalışıyoruz. Dua edin de yazalım inşallah. Onun için geçen bir hoca, yazı ustası geldi hocası. Bazı tahkikler yapacak. Dedi ki, bir adam kaldı dedi bu yazı hocası olarak. Bir adam var şimdi memleketimizde. Hamid Efendi. 80 küsur yaşında o da. Yazık dedi sizin böyle talikleri olsa da, toplanılsa da bu efendinin ilminden istifade edilse, bu giderse dedi bu ilimle gidiyor ustanın. Bu yazı ilmi gayet güzel bir eski İslam'ın şart eseridir yani. Şu gördüğünüz camilerdeki güzel yazıların sahipleri, gerek kitaplarımızdaki güzel yazılar bunların eserleridir.

Bunu da kimi bulalım da gelsin de bize bir saat hiç olmazsa gecede, gündüzde yazı gösterebilirsin?

Herkes diyor ki, ne yapacağız bu yazıyı öğrenip de? Var mı bunun altında para? Ee, ne olacak ben bunu öğrenmişim de? Altında para varsa girelim. Para yoksa ne yapalım bunu?

Maddeye herkesin şimdi hücumu. Ee, bu akâid-i diniyeyi öğrenirsen âhirete faydası olur. Cennet var bunun altında. Allah'ın rızası var bunun altında. Maddeyi bırak. Allah razı oldu mu dünyanda mamur, âhiretinde mamurdur. Bunu iyi bil. Allah razı oldu mu seni dünyada bırakmaz sefil, hakir. Seni de bahtiyar eder. Hem dünyada bahtiyarsın hem âhirette de bahtiyarsın. Ama dünyada bahtiyar olursun da âhiretin berbat olur. O da kaç para eder bize?

Bizim inancımız var. Öldükten sonra ikinci bir hayat var. Biz bu ikinci hayatın kazancı için gelmişiz buraya. Buraya gelişimizin, bu imtihan yerine gelişimizin sebeplerinin başlıcalarından birisi, bu asıl olan âhiret denilen, asıl olan kargâhımız olan âhiret evini kazanmak için gelmişiz. Kazananlara ne mutlu, kazanmayanlara da ne yazık. Onun için burada tembih ve tebşir var.

Herkesin, evinizden çıkacağınız her gün hiç olmazsa bir saat çıkın, bir ilim meclisine gidin, ilim öğrenin. Elhamdülillah sana bunu öğretenler var.

مَا مِنْ حَافِظَيْنِ يَرْفَعَانِ إِلَى اللَّهِ بِصَلَاةٍ رَجُلٍ مَعَ صَلَاةٍ
إِلَّا قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: أَشْهَدُكُمْ أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لِعَبْدِي مَا
بَيْنَهُمَا

*Mâ min hâfizayni yerfe'âni ilallâhi bisalâti
racülin me'a salâtin, illâ kâlellâhü teâlâ: Üş-
hidükümâ ennî kad ğafertü li'abdî mâ beyne-
hümâ.*

Meleklerin, melekler iki kısımdır: Bir kısmı sabah namazında vazife alırlar, bir kısmı da ikinci namazında vazife alırlar. Sabah namazında olan ikindiye kadar vazifelidir, ikindide alan vazifeyi sabaha kadar vazifelidir. O kulun iyiliklerini, kötülüklerini zapt ederler. Bize olan izah tabiri. Sabah meleği sabah namazında teslim alır bizi. Onlar giderler gece melekleri. O şimdi sabah namazımızı alır, Cenâb-ı Hak derki:

Nasıl buldunuz kulu mu? Ya Rabbi namazda bulduk, namaz kılıyorlardı. Öğlende vazifesi.

Öğlen namazı? Ya Rabbi öğlen namazında da namazda bulduk onları. İkinci namazı? İkinci-sinde de bulduk onları namazda. Cenâb-ı Hak da böyle vazife beğendi diyorlar, tebrik ediyorlar. Cenâb-ı Hak biliyor ya, bilmesiyle beraber bunlar da arzuyu malumatı ediyorlar, ayrılıyorlar. Cenâb-ı Hak bunlara karşı buyurur ki:

Üşhidükümâ! Ey melekler! Ben sizi şahit ediyorum. Siz şahit olun.

Ennî kad ğafertü li‘abdî mâ beynehümâ.
Ben bu kulumun, bu aralarda yaptıklarını da mağfiret ederim.

Niçin?

Bu vakitlerde geldi, benim divanıma durdu, namaza durdu, istiğfar etti, salât ü selâmlar okudu, Kur'an'lar okudu. Binâenaleyh beşeriyet iktizası bazı kusurları, hataları ol-duysa, onlar da mağfiret-i İlâhîye'ye, otomatik olarak mazhar olurlar. Yalnız büyük günahlar ve hak, hukuk müstesna. Büyük günahlar töv-beye muhtaç, hak hukuk da helalleşmeye muh-taç. Helalleşmedikçe, hak hukuk da affetme-dikçe mümkün değil.

Şimdi bakınız kapıdan çıkışın ikinci bir fa-zileti hakkında.

مَا مِنْ خَارِجٍ يَخْرُجُ إِلَّا بِبَابِهِ رَايَتَانِ: رَايَةٌ بِيَدِ مَلِكٍ
وَرَايَةٌ بِيَدِ شَيْطَانٍ فَإِنْ خَرَجَ فِيمَا يُحِبُّ اللَّهُ عَزَّ
وَجَلَّ تَبِعَهُ الْمَلِكُ بِرَايَتِهِ فَلَمْ يَزَلْ تَحْتَ رَايَةِ
الْمَلِكِ حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى بَيْتِهِ وَإِنْ خَرَجَ فِيمَا يَسْخَطُ
تَبِعَهُ الشَّيْطَانُ بِرَايَتِهِ فَلَمْ يَزَلْ تَحْتَ رَايَةِ الشَّيْطَانِ
حَتَّى يَرْجِعَ إِلَى بَيْتِهِ

Mâ min hâricin yahrucu illâ bibâbihî râyetâni: Râyetün biyedi melekin, ve râyetün biyedi şeytânin. Fein harace fî mâ yuhib-bullâhü azze ve celle, tebi'ahü'-l-melekü birâyetihî, felem yezel tahte râyeti'l-meleki, hattâ yerci'a ilâ beytihî, ve in harace fî mâ yeshatu tebi'ahü'-ş-şeytânü birâyetihî, felem yezel tahte râyeti'-ş-şeytânî, hattâ yerci'a ilâ beytihî.

Mâ min hâricin yahrucu. Evinden çıkıyor bir adam. Çıkarken *illâ bibâbihî râyetâni*. Kapının önünde iki bayraktar vardır. Kapının önünde iki kişi bekler. İki bayrağıyla.

Râyetün biyedi melek. Bayrağın birisi meleğin elindedir.

Ve râyetün biyedi şeytân. Bayrağın birisi de şeytanın elindedir. Bayrak, iki bayraklı kapıda bekliyor, hepimizi. Birisi melek, birisi şeytan. Şeytanın elinde de bayrak var, meleğin elinde de bayrak var.

Fe in harace fî mâ yuhibbullâhü azze ve celle. O çıkan, eğer Allahu Teâlâ'nın razı olduğu bir yere gidiyorsa, mesela namaz kılmaya çıkmış. Yahut bir dostunun ziyaretine çıkmış. Yahut çoluk çocuğunun nafakasını temin için, helalden temini için, vaz işine koşmuş.

Bunlar, tebâahlul melek, bu melek bayrağının altını aldırır onu. Bu meleğin bayrağının altında yani himayesi altında, bu meleğin himayesi altında gider. Yani bunu daha belki iki tane gemi, bir gemide şeytanın bayrağı var, bir gemide meleğin bayrağı var. Sen gemiye bindiğin vakitte eğer Allah yolunda gideceksen bu gemi selametle seni götürür getirir. Eğer şeytanın şimdi diyor.

Felem yezel tahte râyeti'l-meleki, hattâ yerci'a ilâ beytihil, ve in harace fî mâ yeshatu. Eğer şimdi bir de Allah'ın gadabı olan yerlere gidiyorsa, kumara gidiyor, içkiye gidiyor, daha buna benzer kötü yerlere gidiyor, günah yerlerine gidiyor ki sayısı bitmez.

Tebi'ahü's-şeytânü. Şeytanın bayrağının altında şeytanın gemisine binmiştir yani. Şeytanın gemisi onu istediği yere götürecektir. Bir âyet. *Felem yezel tahte râyeti's-şeytân.* Şeytanın bayrağı altında yürür bu adam.

Hattâ yerci'a ilâ beytihi. Yine evine döner gelir ama şeytanın kumandası altına gider, şeytanın kumandası altında gelir. Şimdi sen hangi tarafı istersin? Meleğin idaresi altına gitmek istersin? Şeytana elbette isteriz ki hepimiz meleklerin himayesi altında gidelim, meleklerin himayesi altında gelelim. Öyleyse niyetlerimizi tasdik eder, Allah yoluna, hak yoluna çıkarız evimizden çıkarken, niyetlerimizle beraber.

Çünkü "*Niyetül mü'mini hayrun min amelihî*" Müminlerin niyetleri her şeyden hayırlıdır. Bakın şimdi:

مَا مِنْ خَمْسَةِ أَبْيَاتٍ لَا يُؤَذِّنُ فِيهِمْ بِالصَّلَاةِ

وَتُقَامُ فِيهِمْ بِالصَّلَاةِ إِلَّا اسْتَحْوَذَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ

Mâ min hamseti ebyâtin lâ yüezzenü fîhim bi's-salâti, ve tükâmü fîhim bi's-salâti illâ'stahveze aleyhimü's-şeytânü.

Mâ min hamseti ebyâtin. Hamseti ebyâtin.

Beş ev var. Beş ev bir yere kurulmuş. Çok değil. Beş ev.

Lâ yüezzenü fîhim bi's-salâti. Bu beş evde bir ezan okuyan yok.

Ve tükâmü. Kamet getiren de yok. Herkes evine çekilmiş, evinde oturuyor. *İllâ'stahveze aleyhimü's-şeytânü.* Şeytan bunları galebe çalar bu ehli beyte.

Şimdi bu beş ev. Mesela bizim Trabzon taraflarına gidince evler böyle serpiktir, toplu değildir. Serpik olunca biri burada, biri orada, herkes bağının bahçesinin içerisine yapmış evini. Herkes evinde bir ezan, bir kamet okusun. Kim yapar bu işi?

Beş ev bir araya gelelim, onun evi orada, onun evi burada. Onun için toplu halde yaşamak, herhalde dağınık olarak yaşamaktan ef-daldır. Çünkü yağmurlu günler var, çamurlu günler var, soğuk günler var. Buradan kalkıp da oraya kadar gitmek de zor olur. Yani yaşlılık var. Hayatta her zaman gençlikte olmaz. Öyle olunca ezan okunmuyor. Kamet de getirilmi-yorsa, *illâ'stahveze aleyhimü's-şeytânü*, şeytan onlara galebe çalar.

Yani boyunduruğu takar, istediği gibi, istediği yere sevk eder. Kurtaramazsın elinden. Peygamberimizin o duası hatırıma geldi.

Buyuruyor, bunu hep öğrenelim.

اللَّهُمَّ إِنِّي ضَعِيفٌ فَقَوِّ فِي رِضَاكَ ضَعْفِي، وَخُذْ إِلَيَّ
الْخَيْرَ بِنَاصِيَتِي، وَاجْعَلِ الْإِسْلَامَ مُنْتَهَى رِضَائِي
اللَّهُمَّ إِنِّي ضَعِيفٌ فَقَوِّنِي، وَإِنِّي ذَلِيلٌ فَأَعِزَّنِي، وَإِنِّي
فَقِيرٌ فَأَغْنِنِي

Allahümme innî da'îfun fe kavvî fî ridâke da'fî, ve hu'z ilâ-l-hayri bi nâsiyetî, vec'ali'l-İslâme müntehâ ridâî. Allahümme innî da'îfun fe kavvinî, ve innî zelîlun fe a'izzenî, ve innî fakîrun fe aġninî.

Ya Rab! Ben zayıfım. Beni sen takviye et de rıza yollarında kuvvetlendir. Senin rızanı ben tahsil edebilmek için senin bana vereceğin kuvvete muhtacım. Ben ne kadar peygambersem de yine muhtacım. Bu öyle deyince bize diyor ki: Siz de böyle yalvarın Allah'a ki Allah sizi takviye etsin, kuvvet versin size. Allah'ın rızası yollarında durabilesiniz, devam edebilirsiniz.

مَا مِنْ دُعَاءٍ إِلَّا بَيْنَهُ وَبَيْنَ السَّمَاءِ حِجَابٌ
 حَتَّى يُصَلَّى عَلَى النَّبِيِّ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ
 وَآلِهِ فَإِذَا فُعِلَ ذَلِكَ انْخَرَقَ ذَلِكَ الْحِجَابُ
 وَدَخَلَ الدُّعَاءُ وَإِذَا لَمْ يُفْعَلْ ذَلِكَ رَجَعَ الدُّعَاءُ

Mâ min dü'âin illâ beynehû ve beyne's-semâi hicâbün. Hattâ yüsallâ ale'n-nebiyyi aleyhi's-salâtü ve's-selâmü ve âlihî. Feizâ fu'ile zâlike'n-haraka zâlike'l hicâbü, ve de-hale'düâü, ve izâ lem yüf'al zâlike race'a'd-düâü.

Mâ min dü'âin illâ beynehû ve beyne's-semâi hicâbün. Hiçbir dua yoktur ki, o dua ile dua sahibiyle semâ arasında bir perde vardır.

Illâ beynehû ve beyne's-semâi hicâbün. Bir perde vardır. Duanın semâya, Rabb'ına yani Hz. Allah'a ulaşmasına mâni oluyor. Hiçbir dua yoktur ki, o dua yapan insanla duasının kabulüne bir mâni var, bir perde var. Ta ki, *hatta yüsalli ale'n-nebi sallallahu aleyhi ve sellem* olan. Bu perdenin kalkması Cenâb-ı Peygamber'e getirilecek salât ü selâma bağlıdır. Cenâb-ı Peygamber'e salât ü selâmı getirir de

sonra dua edersen, o perde ortadan kalkar, duan derhal Cenâb-ı Hakk'a ulaşır. Bu hem Cenâb-ı Peygamber'e olan saygımızın derecesini yükseltmenin fedaili hakkında. Cenâb-ı Hakk'ın ona buyurduğu bir ihsânıdır. Onun için dualar yaparken evvela Cenâb-ı Peygamber'e karşı en efdal dua, salât, namazda okuduğumuz, ettehiyyatta okuduğumuz:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ
إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ اللَّهُمَّ بَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ
وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا بَارَكْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ
وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhammedin ve alâ âli seyyidinâ Muhammed kemâ salleyte alâ İbrahime ve alâ âli İbrahim inneke hamîdün mecîdün. Allahümme bârik alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed kemâ bârakte alâ İbrahîme ve alâ âli İbrahîm inneke hamîdün mecîdün.

Burada seyyidinâlar yoksa da eklemek ef-
daldır.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ
كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ
إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ

*Allahümme salli alâ seyyidinâ Muhamme-
din ve alâ ali seyyidinâ Muhammed. Kemâ sal-
leyte alâ seyyidinâ İbrahim ve alâ âli seyyi-
dinâ İbrahim inneke hamîdün mecîdün* diye-
rekten bu salât ü selamları üç, beş, yedi, ne
kadar dersin de ondan sonra da de ki: Ya Rab!
Boynunu da bük. İste isteyeceğini. İstedikten
sonra tekrar bir salât ü selâm daha oku, ondan
sonra âmin de git.

*Feizâ fu'ile zâlike'n-haraka zâlike'l
hicâbü, ve dehale'düâü.* Dua yani bu bir teş-
bihtir. Arada bir perde olup da bir şey yok. Ama
bu bize teşbihi anlatıyor ki, böyle bir şeyin usu-
lüne sebep, bu salât ü selamları da bunlara ih-
mal etmeyiniz.

Ve izâ lem yüf'al zâlike race'a'd-düâü. Bu
salât ü selâmlar getirilmeden yapılan dualar.
Race. Geri döner yani.

Sen benim peygamberimin kıymetini bilmiyorsun, ona salat ü selâm getirmedin de şimdi benden ne istiyorsun?

İstifade edilmez duası. Yine buyurmuş ki:

مَا مِنْ دُعَاءٍ أَحَبَّ إِلَى اللَّهِ مِنْ أَنْ يَقُولَ الْعَبْدُ:

اللَّهُمَّ ارْحَمْ أُمَّةَ مُحَمَّدٍ رَحْمَةً عَامَّةً

Mâ min dü'âin ehabbe ilellâhi min en yekûle'l'abdü: Allahümme'rham ümmete Muhammedin rahmeten âmmeten.

Allahümme l-hamd. Ümmete Muhammedin *rahmeten âmme*. Bak ne kadar güzel burada. Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem* bize öğretiyor. Ümmet-i Muhammed denince, Lâ ilâhe illallah Muhammeden Resûlullah diyen herkes Ümmet-i Muhammed'dendir değil mi? Ümmet-i Muhammed olunca yalnız evliyâlar değil ya, yalnız sofı tabakası değil ya, hepsi içinde bunun.

Muti de var, gayrı muti de var. Muti olsun, gayrı muti olsun. Lâ ilâhe illallah Muhammeden Resûlullah diye Allah'a tasdik etmiş, Peygambere de ümmet olmuş mu? Bitti.

Ya Rab! Bunlara sen merhamet et diye olsun. En efdal dua Ümmet-i Muhammed'e merhamet eyle Ya Rab. Acı Ya Rab! Lütfe Ya Rab! Ama âmmete. Şunlara, bunlara değil. Âmmete. Ne kadar müslüman Ümmet-i Muhammed varsa dünya üzerinde, bunların hepsine acı Ya Rab! Merhamet eyle Ya Rabbi! Yine bakınız bir tane daha var, onu da okuyayım.

مَا مِنْ دَعْوَةٍ يَدْعُو بِهَا الْعَبْدُ أَفْضَلَ مِنْ:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْمُعَافَاةَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

Mâ min da'vetin yed'û bihe'l'abdü efdale min: Allâhümme innî es'elüke'l-mü'âfâte fi'd-dünyâ ve'l-âhirati.

Bu da İbn Mâce'nin Ebû Hüreyre'den rivayeti. En efdal dualardan birisi de:

Ya Rabbi! Dünya âhirette Sen'den, Sen'den afiyet isterim. Dünya âhiret Sen'den afiyet, afiyet imandan sonra en efdal bir ameldir. Bunun için, *el-ilmü iman* diyorlar.

İlim iki kısım. İlmi ebdan, ilmi edyan. Birisi dünya ilmi, ebdan ilmi, beden ilmi, ilmi tıp yani doktorluk ilmi, tabiatı, bedeni iyi bilmek.

İnsanın nelere ihtiyacı var? Yaşamamanın ihtiyaçları nelerdir? Nasıl insan sağlığını muhafaza edebilir? Nasıl yaşayabilir? Bunu bilmek bir ilimdir. Bu sıhhat, afiyetin iktizasını bize öğretir. Bu bilgiyle afiyet üzerinde yaşarız. Bunu bilmezsek afiyetimiz eksik olur.

Mesela şimdi bugünkü bilgilere göre şeker denilen bir hastalık var. Bunu bilmezsen, şeker ölçüsünü anlamazsan, şekerli maddeleri fazla da yersen, şeker seni, bakar gözünü kör eder, bacağına da sağır eder, topal eder, şunu da eder, bunu da eder, derken yataklara düşürür. Neden?

İlmi ebdanı bilmiyorsun. Ve riayette etmiyorsun. Şekerli maddeyi sana yeme diyor. Çünkü vücudundaki şeker maddesi fazla. İstemiyor vücudunu şeker. E sen ben yiyeceğim tatlıdır, güzeldir, hamurlu mamurlu da hoşuma gider. Ee, yersen sana başına felaketler gelir.

Ee, bunu bileceksin, ilmi ebden diyorlar. Tansiyon da ona göre. Tansiyon da diyorsanız tuzlu yeme, suyu da içme. E tuzlu yersen, suyu da içersen, yağlı tuzlu da yersen, vücudun damar sertliği olur, şu olur bu olur, yataklara düşersin, birçok paraları harcarsın. Yine de kurtaramazsın yakayı. Ama yapma, öğren bunu.

Ona göre çalış. Ama canım istiyor. Canınla iş olmaz ki.

Onun için,

Es'elüke'l-mü'âfâte fi'd-dünyâ ve'l-âhi-rati. Demek dünyada da afiyete muhtacız, ahirette de afiyete muhtacız. Onun için Cenâb-ı Hak, Peygamber'in yine bir duası var, siz Allah'tan afiyet isteyiniz. Afiyet, hasta olan adam ne yapar ya? Gerek ruhen hasta, gerek kafasından hasta, gerek cesedinden hasta. Hangi hastadan olursan ol, bir şeyi beceremezsin.

Namaz, ezan okunur, ooo duyarsın da aklına bile gelmez, gitmek gidemezsin. Demek ki afiyet, afiyet vücutta var, akılda yok. Akılda olmazsa afiyet gene işe yaramaz. Afiyet hem akılda olacak, hem vücutta olacak. İmanda da afiyet lazım.

İmandaki afiyet, Lâ ilahe illallah Muhammedün Resûlullah dedin, iyi oldu ama bunun afiyeti, nasıl ki vücudun afiyeti, sesiyle belli olur değil mi vücudun hareketleriyle, afiyette olup olmadığını. Doktor anlar bakarken, daha gözüne bakarken şöyle, senin afiyetin iyi der. Diline bakar, afiyetin iyi pekâlâ. Ee, neden?

Görüyor meydana. Binâenaleyh, afiyette imanın İslam'ın icaplarına riayet ediyorsun, senin de demek imanında afiyet var. Yoksa iman'ın icaplarına, İslam'ın icaplarına bakmıyorsan, senin de imanında afiyet yok demek. Demek dünyada da afiyet lazım, ahirette de afiyet lazım. Ahirette canım hastalık mastalık yok ya, ahirette hastalık mastalık yok ama burada Cenâb-ı Peygamber bize ahirette de ahiret isteyiniz demesinin de manası var elbette. Ötesine biz karışmayalım. Allah kusurlarımızı affetsin, tevîkât-ı samadaniyesine mazhar eylesin.

Fakat şurada bir hadîs daha var, beş dakikası var bunun, onu da okusak hoşuma gidecek. Buyurmuş ki Cenâb-ı Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem:

مَا مِنْ ذِي رَحِمٍ يَأْتِي ذَا رَحِمِهِ فَيَسْأَلُهُ فَضْلًا أَعْطَاهُ
اللَّهُ إِيَّاهُ فَيَبْخُلُ عَلَيْهِ إِلَّا أَخْرَجَ اللَّهُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
مِنْ جَهَنَّمَ حَيَّةً يُقَالُ لَهَا: شُجَاعُ يَتَلَمَّظُ فَيُطَوَّقُ بِهِ

*Mâ min zî rahimin ye'tî zâ rahimihî, fe-
yes'elühû fadlen a'tâhullâhü iyyâhü, feyeb-
halü 'aleyhi, illâ ehracellâhü lehü yevme'l-*

kıyâmeti min cehenneme hayyeten yükâlû lehâ: Şücâ'un yetelemmezu, feyütavveku bihî.

Mâ min zî rahimin ye'tî zâ rahimihî fe-yes'elühû fadlen. Fazla değil malından artık kalan bir şeyi istiyor. Kardeşin, kardeşin çocukları, amca çocukları, teyze çocukları geldi fakir onların halleri. Allah ötekine de vermiş servet, mal.

Mehmet Zahid KOTKU

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis Derslerine PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

